

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**O‘ZBEKISTON DAVLAT
SAN’AT VA MADANIYAT INSTITUTI**

**“Tasdiqlayman”
O‘zbekiston davlat
san’at va madaniyat
instituti rektori**

**“Kelishildi”
O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta’lim, fan va
innovatsiyalar vazirligi**

**“Kelishildi”
O‘zbekiston Respublikasi
Madaniyat vazirligi**

**KASBIY (IJODIY) IMTIHONLAR DASTURI
VA BAHOLASH MEZONI**

**60211700-Xalq ijodiyoti (folklor ijrochiligi)
ta’lim yo‘nalishi uchun**

- 1. Yakkaxon qo‘shiqchilik va cholg‘u ijrochiligi fani**
- 2. Raqs fani**

Toshkent -2025

Dastur O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Badiiy, o'quv-uslubiy kengashida ko'rib chiqilgan va ma'qullangan. 2025-yil 30 - may 10 -sonli majlis bayoni.

Tuzuvchilar:

K.S.Isayev

– O'zDSMI "Folklor va etnografiya" kafedrası mudiri, dotsent

O'.Toshmatov

– O'zDSMI "Cholg'u ijrochiligi" kafedrası professori

N.Abraykulova

– O'zDSMI "Sahna harakati va jismoniy madaniyat" kafedrası mudiri, professor v.b

Taqrizchilar:

R.Abdullayev

– O'zDSMI "Folklor va etnografiya" kafedrası professori v.b

A.Sunnatillayev

– O'zMMSI "Doston ijrochiligi" kafedrası dotsenti

Kirish

60211700 – Xalq ijodiyoti (folklor ijrochiligi) bakalavriat ta'lim yo'nalishiga kiruvchi abituriyentlarning kasbiy (ijodiy) imtihoni "O'zbekiston Respublikasi oliy o'quv yurtlariga qabul qilish qoidolari"ga muvofiq hujjatlarni qabul qilish va kirish imtihonlari dasturi asosida o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha kirish imtihonlari har bir ixtisoslik uchun belgilangan qabul talablariga muvofiq ravishda o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha imtihon o'tkazilishining ketma-ketligi, har bir Oliy o'quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan o'rnatiladi va har yili qabul qilish qoidolari ko'rsatiladi.

Fanning maqsad va vazifalari

60211700 – Xalq ijodiyoti (folklor ijrochiligi) bakalavriat ta'lim yo'nalishiga o'qishga kirayotgan abituriyentlarni tanlash bo'yicha o'tkaziladigan kasbiy (ijodiy) imtihonning maqsadi – abituriyentning yuksak ijodkorlik, ijrochilik mahorati hamda folklor asarlarni to'g'ri farqlay olish va ulardan foydalanish ko'nikmasiga, musiqani tushunish, his qilish qobiliyatiga ega ekanligini aniqlashdan iboratdir.

Abituriyentlar ixtisoslikning quyidagi asosiy fanlaridan ijodiy, amaliy hamda nazariy nuqtai nazardan topshiradilar.

Yakkaxon qo'shiqchilik va cholg'u ijrochiligi fani bo'yicha

Yakkaxon qo'shiqchilik va cholg'u ijrochiligi bo'yicha kirish imtihonida abituriyent 4 ta folklor hududi (Surxondaryo-Qashqadaryo, Buxoro-Samarqand, Xorazm, Farg'ona-Toshkent)ga xos bo'lgan folklor qo'shiqlarini talab darajasida (sof kuylash, temp va usulni his qilish, asarga badiiy yondashish, diksiya, hududga xos shevada) ijro qilib beradi. (Abituriyent xohishiga qarab ijro etayotgan asarlardan birini biror milliy cholg'uda o'zi chalib ijro qilib berishi ham mumkin). Ijro etayotgan qo'shig'ining xarakterini his etishi va ifodalashda qo'llarning erkinligi, raqs harakatlaridan foydalanishi, kamida bitta an'anaviy cholg'u (nay, qo'shnay, chang, qonun, rubob, g'ijjak, tanbur, dutor, doira va boshqa)da va ko'hna folklor cholg'ulari (chanqovuz, sibizg'a, sopol nay, do'mbira, karnay, nog'ora, surnay va boshqa)da o'z ijro mahoratini ko'rsatishi lozim.

Raqs fani bo'yicha

- Raqs fanidan kirish imtihonida (Surxondaryo-Qashqadaryo, Buxoro-Samarqand, Xorazm, Farg'ona-Toshkent, Qoraqalpog') hududlariga xos bo'lgan folklor raqslaridan ijro etishi, abituriyent folklor raqs maktablari xarakatlarining farqi, ularning rang-barangligi, to'g'ri ijro etilishi, mimikani namoyish etish imkoniyatini yarata olishi lozim.

Abituriyent bilimiga qo'yiladigan talablar

- Surxondaryo-Qashqadaryo, Buxoro-Samarqand, Xorazm, Farg'ona-Toshkent hududlariga xos bo'lgan folklor qo'shiqlarini talab darajasida (sof kuylash, temp va usulni his qilish, asarga badiiy yondashish, diksiya, hududga xos shevada) ijro qilib beradi. Ijro dasturi o'zbek folklor raqslaridan bo'lishi kerak;
- abituriyent kamida bitta an'anaviy cholg'u (nay, qo'shnay, chang, qonun, rubob, g'ijjak, tanbur, dutor, doira va boshqa)da va qadimiy folklor cholg'ulari (chanqovuz, sibizg'a, sopol nay, do'mbira, karnay, nog'ora, surnay va boshqa)da o'z ijro mahoratini ko'rsatishi lozim.
- cholg'ularda ijro etiladigan asarlar milliy kuylar yoki hududlarga xos folklor asarlari bo'lishi talab etiladi.

Raqs faniga qo'yiladigan talablar

- Abituriyent folklor raqs maktablari xarakatlarining farqi, ularning rang-barangligi, to'g'ri ijro etilishi, mimikani namoyish etish imkoniyatini yarata olishi tavsiya etiladi;

Kasbiy (ijodiy) imtihonlar quyidagi mezon asosida baholanadi:

Yakkaxon qo'shiqchilik va cholg'u ijrochiligi fani bo'yicha

T/r	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Abituriyentning tashqi ko'rinishi, odobi, muomala madaniyati va folklor hududlaridan biriga to'liq mos keladigan libosda kelganligi	10
2.	Ijro dasturlarining barcha talablar asosida, to'liq shakllanganligi (bunda, har bir hududiy uslubga xos bo'lgan 4 ta folklor qo'shiq ijrosi uchun 0-12 balgacha beriladi)	48
3.	Milliy musiqa cholg'ularida postanovkaning to'g'ri qo'yilganligi, ijro madaniyati va ko'nikmalariga rioya qilishi	5
4.	An'anaviy cholg'u (nay, qo'shnay, chang, qonun, rubob, g'ijjak, tanbur, dutor, doira va boshqa)da hamda qadimiy folklor cholg'ulari (chanqovuz, sibizg'a, sopol nay, do'mbira, karnay, nog'ora, surnay va boshqa)da o'z ijro mahoratini ko'rsatishiga	30
	Jami:	93

Raqs fani

T.r.	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	4 ta folklor hududi (Surxondaryo-Qashqadaryo, Buxoro-Samarqand, Xorazm, Farg'ona-Toshkent)ga xos bo'lgan folklor raqslaridan ijro etishi (har bir hudud raqsini to'g'ri ijro etganligi uchun 0-12 baldan beriladi)	48
2.	Liboslarning to'g'ri tanlanganligiga	15
	Umumiy ball	63

Kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish tartibi

60211700 – Xalq ijodiyoti: (folklor ijrochiligi) bakalavriat ta'lim yo'nalishiga hujjat topshirgan abituriyentlar jadval asosida belgilangan kunlarda yakka tartibda ijodiy imtihon topshiradilar.

Ijodiy imtihonlar qabul komissiyasi tomonidan shakllantirilgan guruhlar 20-30 nafar abituriyentlardan iborat bo'lib, ijodiy shaklda o'tkaziladi.

Apellyatsiya tartibi

Abituriyentlar tomonidan kasbiy (ijodiy) imtihon natijalari bo'yicha institut qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hay'atiga natijalar e'lon qilingan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin. Murojaat mazmuni faqat abituriyentning o'z ballari haqida bo'lsagina qabul qilinadi, lekin boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016-yil yakunlari va 2017-yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. //Xalq so'zi gazetasi. 2017-yil 16 yanvar, №11.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. 2017-yil
3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq faravonligining garovi. 2017-yil
4. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va faravon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda quramiz. 2017-yil
5. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha HARAKATLAR STRATEGIYASI.
6. R.Abdullayev. – Yakkaxon qo'shiqchilik. T.: Donishmand ziyo-2023. 128 b.
7. B.Kudaybergenova. - Yakkaxon qo'shiqchilik. T.: Tamaddun – 2022. 125 b.
8. U.Kurbanova. - Yakkaxon qo'shiqchilik. T.: Tamaddun – 2022. 152 b.
9. D.Muxamedova. - Yakkaxon qo'shiqchilik. T.: Donishmand ziyo-2023. 71b.
10. B.Davronov. - Cholg'u ijrochiligi. Navro'z nashriyoti-2019 166 b.
11. K.Sunnatillayev.- Cholg'u ijrochiligi. T.: Donishmand ziyo-2023. 88 b.
12. Ashirov A.A O'zbek xalqining qadimiy e'tiqod va marosimlari. – T.: 2007. 276 b.
13. Jo'rayev M, L.Xudoyqulova. Marosimnoma. – T.: 2008. 172 b.
14. Jo'rayev M. Navro'z qo'shiqlari. – T.: 2007. 163 b.
15. Jo'rayev M, O'. Tohirov. Ostonasi tillodan. – T.: 2003. 78.b.
16. Imomov K. O'zbek xalq nasri poetikasi. – T.: Fan 2008. 252b.
17. Inoyatov M.O'zbek xalq ijodiyoti an'analari. – T.: 2010. 132b.
18. Jumaboyev M. Bolalar adabiyoti va folklor. Darslik. – T.: 2006. 216 b.
19. M.Jo'rayev, O'. Tohirov. Ostonasi tillodan. – T.: 2003. 78.b.
20. M.Asomiddinova Kiyim-kechak nomlari. – T.: Fan, 1981. 116 b.
21. M.Sattorov. O'zbek udumlari. – T.: Adolat, 2004. 208 b.
22. I.Jabborov. O'zbeklar. – T.: Sharq, 2008. 240b.
23. M.Jo'rayev, L.Xudoyqulova. Marosimnoma. – T.: 2008. 172 b.
24. B.Shodiyev. Navro'z bayrami. – T.: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2001. 128 b.
25. M.Jo'rayev. Navro'z qo'shiqlari. – T.: 2007. 163 b.
26. S.Yo'ldosheva, G.Sattorova. Folklor-etnografik ansambllari. Qo'llanma. T.: - 2007. 272 b.
27. O.Xaitova. Xorazm qo'shiq ijrochilik an'analari. O'quv qo'llanma. T.: Cho'lpon, - 2006. 144 b.
28. Qosimov. Folklor musiqa ijrochiligi. O'quv qo'llanma. T.: Talqin, - 2008. 192 b.
29. O. Hayitova. Xorazm qo'shiqchilik san'ati durdonalari. – T. Noshir, 2009.
30. U.Tashmatov. Folklor qo'shiqlari. O'quv qo'llanma. T.: Xalq merosi, - 2003. 136b
31. U.Kurbanova, B.Kudaybergenova, N.Qobilov. Yakkaxon qo'shiqchilik, – T, 2015.
32. “Buxorcha” va “Mavrigi” taronalari. O. Safarov, O. Atoyev, F. To'rayev. – T. FAN nashriyoti, 2005.

33. O. Matyoqubov. Doston navolari, T. - 2009.
34. Shoda-shoda marvarid. O'zbek xalq qo'shiqlari. T.: Sharq, - 2006. 416 b.
35. Alla qo'shig'i - onalar orzusi. T.: - 2001.
36. O'. Toshmatov. Navro'z taronalari. T. -1998.
37. Bebaho ma'naviy meros. T.: Kamolot, - 1999.
38. Barhayot milliy qadriyatlar. T.: - 1996.
39. M.Jo'rayev. Ramazon qo'shiqlari. Toshkent haqiqati, 1992, 21-aprel.